

SÜTŐ CSABA ANDRÁS:
meredek út

Sütő Csaba András harmadik kötet a későmodern líra törekvéseihez kapcsolódóan újító, hagyományokat szintetizáló költészetet mutat, mint ahogy a korábbiak is. A *Spleen* és a *Szent és érthetetlen* a 20. század első felének amerikai költészeti hagyományait ötvözte a magyarral, kialakítva az ikonikus szövegépítést és polifonikusságot. A grammatikai szabályok alapokig biztos, ám nem ritkán eltérő kezelése, a nyelv játéktermészetének nem öncélú, sokkal inkább új értelmet kereső/adó át- és felülírása jellemzi költészetét.

A *meredek út* a gráfelméltre építkező verseket tartalmaz. A léttapasztatást lírai elrendezésének formáját a gráfok adják meg, általuk válik leírhatóvá az a valóság, amely az egzisztenciát körülveszi. A tér- és az időézelés relativitása, a pszichológiai gyakorlat, az emlékezés problematikussága, változó, folyamatos átstrukturálódása újabb és újabb nézőpontokat, megközelítési utakat tesz lehetővé. Az otthon képei, régebbi szerelmek vagy akár hétköznapi léthelyzetek szerveződnek irányított vagy irányítatlan gráfokként versekké. A hurokra (*Hercegem, látod elromlott*), az elágazásra (*a gráf és a láthatár*), de akár a többváltozós

incidenciamátrixra (pl. *Té bolond; hát bány nap a világ?*) is rábukkanhatunk; ezekben a megadási útvoalakban képződik le az a gondolati-logikai ív, amelyet Sütő egyéb poétikai megoldásaival, a központozás, a vizualitás eszközeivel is erősít. „[...] amint szólanunk arról is kellek, / hogy a kétlábúak az egészet / rendekbe szedik; magukat s a mindeneket / körbe-körbe kerítgetik [...] Teljes odaadással fordulok // el (fordul az arc helye és csak: néz); / fel (fordulunk, nyitva már az irgalmas mennyeknek...); meg (fordul rajtam negyedszáz év); / át (nem fordul: tengely a törés; s nincs mi elbillentene)” (*a gráf és a láthatár*).

A Sütő verseit eddig is jellemző többszólamúság letisztultabban van jelen, de a szövegek a poundi cantók polifonikus daljellegét mutatják. Képisége az imagizmus felől közelíthető meg. A tömör, a tárgyi-érzéki és a gondolati-értelmi tartalom tökéletes összeillesztését megvalósító ábrázolásmódot azonban dinamizálja, annak statikus voltát asszociációlánccal hozza mozgásba. A metafora használatának felszámolása is érdekes jelenség, helyette a metonimikus rendezettségre törekszik.

Észrevehető, hogy a sorok a kötet végére megnyúlnak, elterpeszkednek, a prózavers irányába mu-

tatnak. Az *AIR* című vers a whitmani hatásokon túl széttört, hiányos mondatszerkezetekből vagy éppen halmozásokból építkezik, mégis elégikus hangvételű, preszókratikus rejtelmességű szöveg. *A földre ül és (v)égig nézben* a mottóbeli Burns-parafraíz szétbomló metonimikus rendjéből a létezés immanenciája bomlik ki, „mert megférnek a mindenek egymás mellett, ha csöndes szívben, / alkonyipírban is”.

A totális immanencia, a költői világ kitágítása a terek egymásra rontásával és körré alakításával — megint egy gráfművelet — valósul meg. Ezt látjuk a mottók esetében, amelyek mindegyike Sütőtől származik, illetve a kötetet illusztráló kéziratos szövegekben, amelyek között azonban akad olyan, amely csak így kerül közlésre.

A létértelmezés, létmegértés problematikusságát, a folytonosság hiányát, a disszonanciát az egzisztáló pillanatnyi, pontbeli, „A-ból B-be”, illetve „B-ből A-ba” tartó útvoalain koordinálja, más szövegekkel való kapcsolatát éppúgy, mint akármilyen léttapasztatatot. A világ mindenkor az egzisztencia számára van, egyszer így, aztán másképp.

SZALAI ZSOLT

(FISZ — Napkút Kiadó, Budapest, 2007, 56 oldal, 1290 Ft)

NÁDORI LÍDIA:
Sárkány a lépcsőházban
Jancsi meséi

Olyan mesekönyvet könnyű találni, amelynek eseményei bárkivel megtörténhetnének. De aztán persze mégsem, mert a mesék rendre megmaradnak meséknek. Kedves történetek, melyek ha véletlenül csorbák is lennének vagy horpadtak, egy gondos kéz biztosan kikalapálja ezeket a kis tökéletlenségeket. Pedig pont ezektől a hiányosságoktól lesz élő egy történet.

Most találtam egy mesekönyvet, amelynek eseményei nemcsak bárkivel megtörténhetnének, hanem ezzel a bárkivel meg is történnek. A könyvben az a varázslat, hogy nincs benne varázslat. Még ami fikciónak tűnik, az is annyira természetesen jelenik meg, hogy szinte észre sem vesszük.

A *Sárkány a lépcsőházban* nem akarja szebbnek mutatni a dolgokat önmaguknál, hanem pont olyannak, amilyenek. És ez a jó benne.

Ha a főszereplő Jancsi szülei időközben elváltak, mert kapcsolatuk megromlott, a könyv nem próbálja meg nem történtté nyilvánítani a dolgot, vagy említést sem tenni róla. A húsvéti jelenetben fontos momentum, hogy Apa már nem alszik a családdal Dédimamánál. A szerző nem